

KMETSKI LIST

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Kopirski se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Iz razprave o državnem proračunu

Tri najvažnejše postavke izdatkov -- Proračun znaša nad 10 milijard dinarjev -- Naš finančni položaj ni obupen!

V Beogradu se je te dni pričela razprava o državnem proračunu za prihodnje finančno leto.

Iz poročila o proračunu, ki ga je izdelal proračunski poročevalec dr. Gavrilović, posnemamo, da obsegajo glavni izdatki sledeče številke:

- za vzdrževanje armade,
- za odplačevanje dolga, in
- uradniške plače in pokojnine.

Stroški za armado.

Stroški za armado so predvideni na 2400 milijonov dinarjev. Ti stroški se po besedah poročevalca nikakor ne dajo znižati, če nečemo postati igračka v tujih rokah. »Vojni krediti«, je rekel poročevalec, »niso samo od nas odvisni in oni niso samo zato vnešeni v proračun, ker mi tako želimo, ampak zato, ker nam jih prilike okoli nas tako diktirajo. Ti krediti ne značijo naše ofenzivne aktivnosti, ampak so namenjeni obrambi; oni čuvajo vse to, kar smo si v krvavih vojnah priborili ali z miroljubnimi odnosi z drugimi državami pridobili. Ti krediti predstavljajo osnovno linijo naše zunanje politike, ki pravi, da za tujino ne silimo, a svojega nikomur ne damo.«

Državni dolgovi.

Naš državni dolg obstoji iz sledečih postavk:

- v zlatih frankih 983 milijonov,
- v dolarjih 128 milijonov,
- v angleških funtih 35 milijonov,
- v francoskih frankih 2444 milijonov,
- v dinarjih 29 milijonov.

Naš notranji dolg pa znaša v zlatu okroglo 6 milijard dinarjev.

Od teh dolgov znašajo obresti in amortizacija na leto 1200 milijonov dinarjev. Ta vsota se ne da znižati brez soglasja z upniki, kajti te svoje obveznosti je država svečano podpisala.

Uradniške plače in pokojnine

Uradnikov je v naši državi okoli 239.000, upokojencev pa okoli 58.000.

Za plače tega osebja je namenjeno nekaj nad 900 milijonov dinarjev.

Poročevalec je naglašal, da se ta postavka ne bi dala drugače znižati kakor samo tako, da se zniža število uradništva ali pa da se znižajo uradniški prejemki. Na znižanje prejemkov ni mogoče več misliti, ker so se znižale uradniške plače v teku zadnjih let itak že za več kot 30 odstotkov.

Upokojenci pa uživajo pridobljene pravice, ki jih nobena pravna in urejena država nikomur ne more kratiti. Vzrok velikega števila upokojencev je v tem, da je država prevzela na svoj račun veliko število upokojencev iz Avstrije, mnogo pa so zakrivil tudi prejšnji strankarski režimi!

Proračunski primanjkljaj.

Jugoslavija ima 626 milijonov dinarjev primanjkljaja, ki izvira iz ne še poravnanih državnih obveznosti. Ta primanjkljaj ni velik, če pomislimo, da znašajo v drugih državah primanjkljaji na milijarde.

Za poravnanje primanjkljaja pa smo znižali državne izdatke v preteklih letih skoro za 4 milijarde dinarjev, potem smo zvišali dohodke iz taks, kovali smo srebrni denar in smo podpisali z našimi upniki več pogodb glede olajšav pri plačevanju naših dolgov.

Zakon o zaščiti kmeta

»Zveza slovenskih kmetov« je prejela številne dopise, v katerih jo kmetje prosijo pojasniti, kako je pravzaprav sedaj urejena zaščita kmeta. Ker pa ne moremo vsakemu posebej v pismu obširno razlagati, prinašamo v naslednjem članek, ki v glavnih obrisih obravnava to vprašanje. Obširnejši članek o tej stvari je prinesel »Zadružni vestnik«, glasilo Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani, v 12. številki III. letnika.

Splošni interesi so zahtevali, da so z zakonom preprečili popolno propast kmeta. Ker pa je vprašanje ozdravitve kmetijskega

gospodarstva izredno težko in zamotano, je bila uzakonjena samo začasna zaščita, dokončna rešitev tega problema pa prepuščena novemu zakonu o zaščiti kmetov in ureditvi kreditnih odnošajev v državi. Pripominjam, da je svoječasno narodna skupščina že razpravljala o definitivnem zakonu, vendar do končne odločitve še ni prišlo.

Tekom lanskega leta so izšli trije zakoni, ki so obravnavali zaščito kmeta; če vpoštevamo določila vseh treh zakonov, tedaj dobimo sledečo sliko.

Zaščiten je kmet. Pod tem izrazom poj-

muje zakon vsakogar, ki obdeluje zemljo sam ali s člani svoje rodbine in čigar obdavčeni dohodek izvira pretežno od kmetijstva, če ne presega njegovo posestvo površine 75 ha orne (za obdelovanje sposobne) zemlje (njlive, sadovnjaki, vinogradi, travniki, razen pašnikov), odnosno pri rodbinski zadrugi 150 ha orne zemlje. Za kmete po gornjem predpisu se smatrajo tudi osebe, ki morajo zbog boleznih ali nedostatka zadostne delovne moči, svoje in svoje rodbine, ali zbog drugih neodvratnih zadržkov obdelovati svojo zemljo z drugimi osebami, nadalje maloletni otroci kmetov, dokler traja njih maloletnost, kakor tudi zapuščine za kmeti, dokler se ne izroče naslednikom. Potrdila o tem, da gre komu značaj kmeta, izdajajo občine, pristojna sreska načelstva pa jih overjajo.

Od 20. aprila 1932 so odložene vse prisilne dražbe premične in nepremične imovine kmetov, ki so bile do tega dne v teku, nove prodaje take imovine pa se niso smele in se ne smejo dovoljevati. Isto velja tudi za vse osebe, ki so zavezane za dolg kmetov kot poroki ali kot solidarni dolžniki.

Zakon pa je napravil od tega načela izjemo za sledeče terjatve: 1. javne dajatve (davki itd.); 2. dolgovi, ki so nastali radi nakupa živil, obleke in obuvala in so bili napravljeni po 20. oktobru 1932; 3. vsi ostali dolgovi, napravljeni po 20. aprilu 1932; 4. terjatve za vzdrževanje, ki jih ima kaka oseba napram dolžniku-kmetu na podlagi dolžnikove dolžnosti vzdrževanja (n. pr. preživninske terjatve itd.); 5. terjatve, ki izvirajo iz kaznivih dejanj (n. pr. nekdo je bil obsojen, da plača poškodovancu radi povzročene telesne poškodbe gotov znesek; če poškodovani ne pride do svoje odškodnine, sme sodišče tudi napram obsojencu-kmetu na tozadevni predlog izvesti izvršbo); 6. terjatve za povzročeno škodo na polju; 7. terjatve iz naslova plač in mezd osebam, zaposlenim v gospodarstvu dolžnika; 8. zakupnine in najemnine; 9. terjatve zdravnikov in lekarnarjev za stroške zdravljenja dolžnika ali članov njegove družine, ki žive z njim v skupnem gospodarstvu; 10. terjatve za zaostale pogrebne stroške v istem obsegu kakor pod 9. in končno 11. terjatve obrtnikov za izvršena obrtniška dela po 20. oktobru 1932. Torej za terjatve, naštetje pod 1.—11. pride lahko upnik tudi izvršilnim potom do svojih pravic.

Zakonodajalec je hotel predvsem zaščititi kmeta pred odušnimi obrestmi, zato tvori predpisi glede obresti važno poglavje. Ni bil pa namen zakonodajalca odvezati kmeta dolžnosti plačila obresti, nasprotno zakon še izrečno določa, da je kmet dolžan plačati obresti in sicer tudi od onih terjatev, katerih prisilna izterjava je bila odložena. Višina obresti ne sme presegati 6%, le v slučaju, da upnik ne izterja že v plačilo zapadlo terjatev, sme zaračunati do 10%. V najvišji znesek letnih obresti pa je všteti tudi vsa

postranska plačila in dajatve, za katere se je dolžnik zavezal poleg obresti, kakor so to provizije, stroški in podobno. Če bi pa upnik kljub temu pobral od dolžnika — čeprav z njegovo privolitvijo — večji znesek kot je dopuščen po gori navedenih predpisih, se na dolžnikovo zahtevo odbije upniku presežek od glavnice, razen tega pa odgovarja upnik kazensko. To velja za obresti, plačane od 20. aprila 1932. dalje.

Do 20. decembra 1932 so gotovi denarni zavodi (n. pr. zadruga) imeli izjemno stališče in sicer v tem smislu, da so tudi napram dolžniku-kmetu smeli kakor pred uvedeno zaščito postopati pri izterjavi dolga; zadnji zakon pa je temu napravil konec, ker je izvzel samo Narodno banko, vse ostale denarne zavode, med njimi tudi zadruga, pa uvrstil med navadne upnike, ki ne uživajo nikakih prednosti. D. S.

Slovenci!

Vidimo, da kulturna zgradba nobenega evropskega naroda ni popolna, dokler ni dosegl svojih univerze.

Vemo, da nam kraljevina Jugoslavija, ki nam je takoj po osvobojenju naklonila vseučilišče, v dobi svetovne gospodarske krize pri najboljši volji ne more prispevati za naše prosvetne zavode toliko, kolikor bi bilo potreba.

Pomnimo, da smo Slovenci pred svetovno vojno ustvarili in vzdrževali vse svoje najvažnejše in najdražje ustanove iz lastnih moči.

V svesti smo si, da ta slovenski idealizem v današnjih časih ni upadel, in se zanašamo, da bo tudi v bodoče čuval z enako vnemo vse, kar je razvil velikega in visokega. Z ničim ne moremo lepše in dostojneje dokazati, da smo res narod duha, vreden bodočnosti, nego z dejansko ljubeznijo do svojih kulturnih institucij, katerih najvišja je in katerih najdražja

nam bodi ljubljanska univerza kralja Aleksandra I.

Da se v vseh plasteh našega naroda učvrsti in ohrani misel na duševne vrednote, zavest o pomenu obstoja, razvoja in spopolnitve slovenske univerze v Ljubljani, ki jo okronaj ustanovitev Akademije znanosti in umetnosti kot znamenje naše duševne zrelosti, naše žive kulturne volje, kot poročilo za naš nepretrgani napredek, kot temelj našega narodnega ponosa, se je ustanovil v Ljubljani vseučiliški odbor, naslednik nekdanjega zaslužnega vseučiliškega odseka.

Upamo, da bo narod sprejel njegova načela za svoja in z vsem razumevanjem in vso gorečnostjo podpiral njegovo delo za ohranitev in izpopolnitev slovenske univerze v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 4. marca 1933.

(Slede podpisani vseučiliškega odbora, profesorskega zbora in zastopnikov slušateljev univerze.)

mного težje obrniti v drugo smer, kakor zavozeno ladjo. Kaj je treba storiti? Predvsem stojmo na straži, opazujemo spremembe, čitajmo, kaj se v svetu dogaja in spremenimo po potrebi način pridobivanja v vseh panogah našega kmetijstva.

Skrajni čas je že, da izgine iz naših sadovnjakov tisto ogromno število sadnih sort! Kolikor dreves, toliko sort navadno vidiš po sadovnjakih. Rezultat je vedno, da polovica sadja zgine, ker se vsled neenotnosti dozorevanja in kvalitete ne more spraviti na trg. Kaj pomaga kupcem oziroma sadnemu trgovcu, če lahko v mojem sadovnjaku študira sorte, kupi pa lahko kvečjemu 200 kg jabolka? To je tipičen primer naše gospodarske zaostalosti in skrajne nevidevnosti, ki se bo še bridko množevala.

Pa preskočimo od sadja na perutnino, da bo razlika še bolj očitna. Le pogledimo po dvoriščih okrog — kolikor kur, toliko pasem in barv, v najrazličnejših velikostih. Manjše navadno znesejo na leto 20—30 mikroskopičnih jajc, pa je stvar končana. Večje sicer nesejo nekoliko debelejša jajca, ampak ta prav redka. Taka kokoš, razume se, porabi več krme kot so vredna vsa tista jajca s kokošjo vred. Da je to skrajno negospodarsko, o tem pač ni treba govoriti. Predočiti je treba samo dejstvo, da lahko dobra nosilja znese letno do 250 jajc; če računamo jajce povprečno po 50 para, je to Din 125— samo od ene kokoši, družina dvanaestih kur vrže potem letno, če računamo na kokoš samo 150 jajc — Din 1.800—. Ta denar pa v takem malem gospodarstvu zadostuje za nabavo petroleja, kave in soli, kar se pri gospodinjstvu veliko pozna. Upoštevajmo tudi, da je izvoz jajc in perutnine v naši državi na drugem mestu, kar očituje ogromno važnost dobrega perutninarstva in dobre jajčarice. Uvedimo torej v vsa naša dvorišča štajersko pasmo kokoši, ki je garancija za dober uspeh.

Poglejmo tudi druge panoge našega kmetijstva. Položimo roko na srce in si priznajmo, da smo v preteklosti napravili neprecenljivo škodo razvoju živinoreje, še večjo pa narodnemu gospodarstvu sploh. Vsi importi najrazličnejših pasem so ustvarili pri nas tako mešanico, da lahko našteješ v hlevu vse barve, kolikor jih je na svetu. Ničesar ni enotnega, tako da danes z največjo težavo rinemo iz te mešanice. Stremiti moramo za tem, da bo imela Dravska banovina v bodočnosti največ tri pasme govedi.

Ravno take napake delajo kmetovalci pri poljedelstvu. Mali in srednji kmet hoče pridelovati vse vrste žit, kakor večji posestnik. Ima n. pr. 1—2 ha polja pa prideluje pšenico, rž, oves, ječmen, napolico ali soržico, proso, ajdo, koruzo, lan, oljno repico in vse mogoče kulture. Ta način pridelovanja je popolnoma zgrešen. Trpi ne samo pridelek in gospodarstvo, ampak tudi polje, ki se ne more pravilno obdelati, vsled česar vidimo taka polja tako močno zapleveljena. Takšen kmetovalec naj bi prideloval največ 2 vrsti žita, ostalo pa detelje in okopavine (krompir, koruzo, peso), pa bo koristil gospodarstvu, polju in svojemu žepu!

Posebno važno pa bi bilo za Dravsko banovino, da zmanjšamo pridelovanje žit in se vržemo na pridelovanje živalske krme na njivah.

Pri vinogradništvu pa imamo kar tri vzroke naših neuspehov. Šmarnico, množinsko produkcijo in veliko število sort. Kadar bodo izginili direktorji in bomo izločili polovico vinskih sort, pa bo tudi vinska kriza v glavnem prenehala. Ponovno povdarjam: S pomočjo reorganizacije vsega kmetijstva, na podlagi združeništv se edino lahko otresemo neuspehov.

Zapeka. Vodeči zdravniki kirurških zavodov izjavljajo, da se pred operacijami in po operacijah naravna »Frane-Ješevova« grenčica uporablja z najboljšim uspehom.

Strahovit potres v Kaliforniji

Razdejanih je nad 60.000 hiš, na tisoče ljudi pa je mrtvih in ranjenih -- Škodo cenijo nad pol milijarde ameriških dolarjev ali skoro 50 milijard dinarjev

Kalifornija je del Zedinjenih držav in se razprostira daleč od severa proti jugu ob Tihega oceana. Ta dežela je bila nekdanj znana po svojem velikem zlatem bogastvu, danes pa spada med najbolj rodovitne dele severne Amerike; zlasti slovi kaliforniško sadje, ki je znano tudi že pri nas.

Južni del te pokrajine pa je zadela pretekli teden strahovita nesreča: neverjetno hud potres je uničil cela mesta, ki leže ob obali Tihega oceana, posebno hudo pa so bila prizadeta mesta Long Beach, ki je znano morskopolje za bogate Amerikance, in pa Los Angeles in znano središče filmske industrije Hollywood.

Potres se je ponavljal sunkoma, a vsak sunk je zahteval nove žrtve. Hiše so se rušile kar v celih vrstah, pod ruševinami pa so stokali

težko ranjeni ljudje brez vsake pomoči. Česar pa niso razdejali potresni sunki, to je uničil požar, ki je z bliskovito naglico zajel vse naselbine. Potres je poškodoval ali pa uničil vse vodovode, elektrarne in plinarne, tudi vse prometne zveze so uničene, tako da je hitra pomoč bila izključena.

Ameriška vlada je takoj odredila, da odplove velik del ameriškega vojnega brodovlja na kraj nesreče in danes je menda že na delu okoli 25.000 vojakov, da pomagajo ljudem rešiti, kar se še rešiti da.

Kalifornijsko ozemlje je glede potresov silno nevarno in tudi kaliforniško glavno mesto Sankt Francisco je pred leti hud potres popolnoma porušil.

Nemec Ivan, sreski kmetijski referent:

Vzroki naših gospodarskih neuspehov

Dasi se Slovenci smatramo za visoko kulturne ljudi, moramo vendar priznati, da smo v marsičem tako starokopitni in zaostali, da nam ne sme biti to prav nič v ponos.

Večino tvorita pri nas mali in srednji kmet, ki ne moreta nuditi splošnosti tistega, kar lahko nudijo večji posestniki, posebno ker še ni prodrla združna svest med nje v oni meri, kakor to razmere zahtevajo. Vkljub temu pa bi lahko tudi ta mali in srednji kmet dosegla veliko več gospodarskih uspehov, ko bi upoštevala novi čas in se prilagodila popolnoma novim smerem

pridobivanja in obdelovanju zemlje, predvsem z vidika zunanje trgovine.

Največji vzrok vseh naših neuspehov je ravno, kot sem dejal, nerazumevanje in popolna ravnodušnost proti vsem spremembam, ki so v zadnjem desetletju nastale. Krmar, ki hoče ladjo pravilno in dobro voditi, mora gledati na vse malenkostne spremembe, ki nastajajo v vremenu tekom vožnje, in ravno takšen krmar mora biti kmetovalec, katerega opazovanje je še težavnejše, ker te spremembe nastajajo v večjih presledkih in je potem gospodarstvo

Mogoče ste tudi Vi med tistimi,

ki smo Vam zaupali ter Vam pošiljali Kmetški list brez presledka skozi celo leto 1932 v trdni vrti in prepričanju, da se boste sami zavedli svoje dolžnosti in pravočasno poravnali naročnino, pa tega iz bogve kakšnega razloga niste storili. Uprava upošteva, da Vam dela naročnina, kljub temu, da je nizka, resnično težava; vendar najljubše prosim, da Vas ne bo treba radi 30 Din še po enkrat opominjati, da poravnate stanostanek, ki ga dolgujete na naroč-

Mladim in starim v premislek

»Zgodovina nas uči, da postane... kasneje, ko mošt izvré, baš iz najtemperamentnejšega upornika mnogokrat najbolj zrel in trden steber družbe in naroda.« (»Jutro« št. 49.)

Kakor vsak organizem, tako teži tudi vsaka politična ali nepolitična organizacija za tem, da se čimdalje ohrani. Za svojo ohranitev pa potrebuje organizem večnega obnavljanja in prenavljanja svojih sestavnih delov. Za »stranke«, »organizacije« itd. pa je najvažnejša »hrana« mladina, kajti stari udje morajo po železnem zakonu narave odmirati in če ne bi bilo mladine, bi vsaka »stranka« itd. mogla živeti samo eno generacijo. Zato opazujemo pri vseh »organizacijah« neprestan boj za mladino!

Ta boj je dandanes neprimerno hujši kakor pa kdaj prej. Boj za mladino se pričinja že v najbolj nežni dobi: otroke začno učiti moliti že v zgodnji dobi, ko se jim komaj usta odpro. Vtisi zgodnje mladosti pa silno vplivajo na človeka vse njegovo življenje, zavestno ali pa podzavestno — v tem dejstvu leži velika skrivnost silnega vpliva vseh verstev na človeka.

To skrivnost pa spoznavajo vedno bolj tudi ne-verske ali posvetne organizacije in zato sega boj za mladino tudi pri teh vedno bolj v najnežnejša leta...

Mladina pa ima to srečno in lepo lastnost, da ne gleda in tudi ne more gledati sveta iz njegove okolice samo skozi očala starega rodu, ampak začenja z leti gledati in presojsati vse, kar se godi okrog nje, kar po svoje. To lastno gledanje na svet in lastno presojsanje stvari pa se redko kedaj ujema z gledanjem, ki ga stari rod mlademu vsiljuje — in iz tega nasprotja se poraja »kriza mladine«, ki tako dolgo omahuje med »starim« in »novim«, dokler ne zmaga zdrava narava mladine nad starim! Zato pa ni čisto prav, če govorimo o »krizi mladine«, ampak pravilnejše je, če govorimo o »krizi starine«, ki mlademu svetu ne more več slediti in ga s svojimi starimi (duševnimi) nogami ne more več dohitevati! Takrat pa, ko začenja mladina gledati na svet z lastnimi očmi, se mora nujno v mladih dušah roditi odpor in upornost proti vsem mladini od starega rodu vsiljenim predstavam, naukom in mnenjem. Zato je in tudi mora biti mladina vedno »radikalna«, če je kaj vredna in če ni brez vsake lastne življenjske sile in moči. Seveda, stari rod te upornosti ne gloda ravno rad, ker je »upornost« mladine za stari rod vedno živ opomin, da se bliža stari rod svojemu koncu; taki opomini pa niso ravno prijetni, ker se vsak organizem smrti kolikor toliko boji. Z lahkoto pa bi stari rod svojo »krizo starine« prebolel, če bi se vsega tega, kar smo pravkar rekli o mladini in o naravnih težnjah mladine, sam hotel zavedati in če bi v tej zavesti

doraščajočo mladino podpiral v njenih stremljenjih namesto da za počjo sitnari in godrnja in se brez potrebe jezi.

Res je sicer, da se mladi mošt počasi izvire in izkipi in se poleže in vnese; res je pa tudi, da nastane iz tega vretja novo vino — nova doba in potem se prične proces boja med »starino« in »mladino« znova... To pa je baš tisto, kar imenujemo napredek, brez katerega ni življenja! Kadar začne izvreta mladina postajati »steber države in naroda« ali kakor se že glase podobne lepe fraze, je to znak, da se je tudi mladina (od včeraj) začela starati...

V boju med starim in novim rodом pa ne smemo prezreti sredstev, ki se jih poslužuje ta ali ona stran.

Kaj ima stari rod na svoji strani. Ta ima denar, ima vso državno in politično in gospodarsko moč v svojih rokah, ima oboroženo silo za seboj; to je res mnogo, ni pa vse.

Mladina pa ima v sebi življenjsko silo — to je pa vse!

Stari rod pritiska na mladino z denarjem (podpore!), z obetanjem služb in javnih časti in kar je še sličnih nelepkih sredstev — vsega tega pa prava mladina ne mara; prava mladina hoče pravičnost in poštenje. Kakor hitro pa začne mladina špekulirati na podpore itd., ni več mladina, ampak postane pokvarjena rastlina, ki ni vredna, da živi; to je potem samo brezpomemben in ničvreden poganjek starega rodu, ki s starim rodом vred tudi žalostno zamré.

Zato pa naj mladina živi kar lepo po svoje naprej; kakšen obtolčen komolec nič ne stori, ker se kmalu popravi, navsezadnje pa mladina le prodre. Torej: kar naprej!

★

Škocjan pri Turjaku. V nedeljo 19. t. m. ob 8. pop. bodo igrali naši gasilci igro »Prisega o polnočic« pod vodstvom g. šol. uprav. Zupanca. Pred igro pa nam bo zapel novo ustanovljeni pevski zbor tudi par lepih narodnih pesmi. K igri je povabljena tudi autorica gdč. Manca Komanova, ki upamo, da se bo našemu vabilu sigurno odzvala. K obilni udeležbi vabljeni vsi!

Gotna vas. Tukajšnje »Društvo kmetijskih fantov in deklet« je priredilo koncem januarja predavanje o kmetijstvu. Predaval nam je priznani kmetijski strokovnjak g. Malasek. Iato je sledilo 8. p. m. predavanje o zemljiški knjigi. Predaval nam je g. Dr. Durini. Dne 17. p. m. pa smo imeli tretje predavanje in sicer o razdelitvi davkov. O tej zanimivi zadevi, pa nas je poučil naš tov. dr. Ivo Trošt. Na programu imamo še razna druga predavanja, ki upamo, da nam bodo tudi dobro uspela. Na občnem zboru društva, ki se je vršil 29. januarja t. l. je bil izvoljen sledeči odbor: Adolf Sušnik, predsednik; Zefran Fanči, tajnica; Koblar Stane, blagajnik; Vesel Jože, Godec Anton, Kaušek Alojz, namestniki; Sekula Mici, Jakš Emil, Brulc Ivanka, Bele Alojz, Sušnik Angela, Vidic, Ivan, Barantin Stane, odborniki; Matko Drago, Brulc Josip, revizorja. Društvo je priredilo na pustno nedeljo zabavni večer, kateri je bil prav dobro obiskan ter pripomogel, da se je društvena blagajna vsaj malo opomogla.

St. Jurij ob Taberu. IV. redni občni zbor »Društva kmetijskih fantov in deklet« se bo vršil v nedeljo, dne 19. marca t. l. s pričetkom ob 3. uri pop. Odbor.

Sinkov turn. Naše »Društvo kmetijskih fantov in deklet« ima svoj I. izredni občni zbor v nedeljo 19. t. m. ob 3. uri pop. v društvenem lokalu. Odbor.

St. Jurij ob Ščavnici. Redni občni zbor tukajšnjega »Društva kmetijskih fantov in deklet« se bo vršil v nedeljo, dne 19. marca ob 3. uri pop. v prostorih ljudske šole. Fante in dekleta vabimo k udeležbi! Odbor.

Veliki Osolnik. Ustanovni občni zbor »Društva kmetijskih fantov in deklet« se bo vršil prihodnjo nedeljo 19. marca (Sv. Jožef) ob 2. uri pop. Na občni zbor vabimo vso kmetijsko mladino iz cele okolice. Odbor.

Tomišelj. Društvo kmetijskih fantov in deklet »Pod Krimom« vprizori v nedeljo, dne 19. t. m. (sv. Jožef) igro Manice Komanove »Prisega o polnočic«. Prireditve se vrši v Tomišlju v prostorih osnovne šole s pričetkom ob 3. uri popoldne. Vabimo vse prijatelje lepe domače igre, posebno fante in dekleta iz cele izanske planote. — Odbor.

Šmartno pri Litiji. Društvo kmetijskih fantov in deklet v Šmartnem pri Litiji bo imelo svoj redni občni zbor v svojih prostorih v poslopju Kmetijskega hran. in pos. doma v Šmartnem dne 2. aprila ob 3. uri popoldne. Fantje in dekleta, pridite polnoštevilno, ker bo občni zbor zanimiv.

Družmirje pri Soštanju. V naši vasi in njeni okolici je nastalo zadnje čase povsem novo življenje. Kmetijski fantje in dekleta so bili svojčas osamljeni in so tako pogrešali organizacije, kjer bi se lahko udeleževali. Iz nujne potrebe se je rodilo »Društvo kmetijskih fantov in deklet«, v katerem se je združila vsa zavedna kmetijska mladina. Le tisti, ki ne gledajo v bodočnost in ki lahko prenašajo kuratorje, so ostali. Tok časa jim bo odprl oči! — V nedeljo, 26. februarja t. l. se je naše »Društvo kmetijskih fantov in deklet« prvič pokazalo v javnosti. V Soštanju je priredilo Tiranovo igro »Razbojnik Guzaj«, ki je krasno uspela. Obisk nam je bil dokaz, da naše delo ni zastoj. Igra je občinstvu zelo ugajala. Prav tako tudi igralci, ki so svoje vloge izbornorešili. In to kljub temu, da so bili nekateri prvič na odru. Vsa čast jim! Pričakujemo, da bodo tudi v bodoči delali tako. Zato, skupaj držite in — kar naprej!

Straža. Pretečeno nedeljo, 12. marca, se je vršil pri nas II. redni občni zbor »Društva kmetijskih fantov in deklet« Straža-Vavta vas, in sicer v prostorih tov. Medica. Na občnem zboru je poročal tov. Kronovšek, ki je tolmačil velik pomen naših društev, ki morajo vzgojiti mladino v kmetiskem duhu in duševno in gospodarsko preroditi našo vas. V novi odbor so bili soglasno izvoljeni naslednji tovariši in tovarišice: Martin Medic, predsednik, Leopold Sušteršič, podpredsednik, Vlado Šurla, tajnik, Janez Tisovec, blagajnik; odborniki: Franc Flis, Janez Marolt, Janez Gašperšič, Jože Darovec, Franc Kulovec, Anton Kužnik, Francka Marolt, Valči Šurla in Anica Darovec. Nadzornika: Ivan Medic in Ivan Kulovec. Za delegata pa: Vlado Šurla in Martin Medic. Po volitvah se je razvila živahna razprava o bodočem delovanju društva. Splošno so ugotovili, da je društvo v preteklem letu še premalo delovalo in da je treba storiti vse, da se v bodočem letu to nadoknadi. Novi odbor ima to nalogo in upamo, da jo bo častno dovršil.

Senator g. Ivan Hribar — gerent Mestne hranilnice ljubljanske

Pred dvema tednoma je banska uprava v Ljubljani razrešila dolžnosti dotedanji upravni odbor Mestne hranilnice ljubljanske in postavila g. senatorja Ivana Hribarja na čelo enega naših največjih denarnih zavodov.

Ta ukrep banske uprave je vsa naša gospodarska javnost toplo in z zadoščenjem pozdravila, kajti že samo ime g. senatorja Ivana Hribarja daje vsa jamstva, da se bo zavod pod njegovim modrim in večjim vodstvom razvijal tako, kakor so si njegov razvoj zamislili njegovi ustanovitelji.

G. senator Ivan Hribar, bivši dolgoletni župan ljubljanski, je ustanovitelj ljubljanske Mestne hranilnice. Že samo ta okolnost mora zadostovati, da je vsak lahko prepričan, da oče svoje lastno dete ne bo pustil umreti, ampak da bo storil vse, kar more, da bo njegova lastna ustanova rasla in procvitala in postala do najvišje mere to, kot kar je bila zamišljena.

Ob nastopu svojega novega odličnega mesta je izdal senator g. Ivan Hribar proglas, v katerem ponovno naglašja, da je Mestna hranilnica ljubljanska absolutno varen zavod, kjer nihče ne more izgubiti svoje vloge, magari če bi jo sam hotel, ker jamči za vse vloge ljubljanska mestna občina z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Večjega jamstva sploh biti ne more, kajti Ljubljana ni revna: že samo občinska podjetja v Ljubljani (vodovod, elektrarna, plinarica, klavnica, cela vrsta hiš itd.) so vredna na stotine milijonov. To jamstvo pa se bo še okrepilo, čim se združijo okoliške občine z Ljubljano. Zato pa je vsaka bojazen za

varnost denarja v ljubljanski Mestni hranilnici popolnoma neopravičena. In čim več vlog bodo ljudje v ta zavod vložili, toliko prej bo prestana tudi sedanja »izplačilna« kriza!

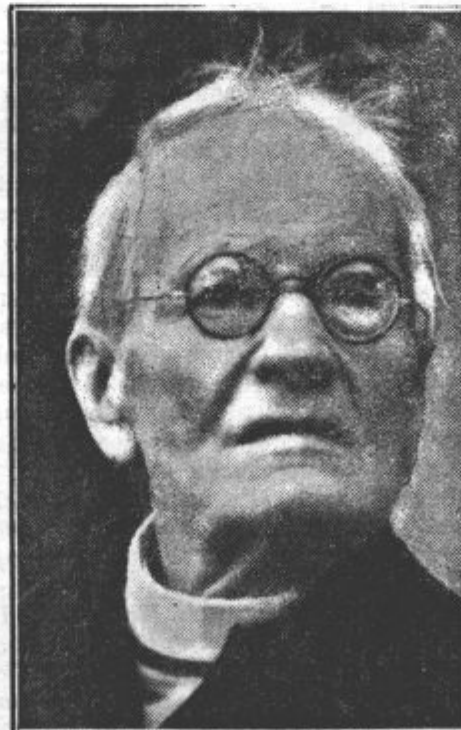
Zato svarimo ljudi pred prevelikim, popolnoma neutemeljenim strahom za denar, temveč jih pozivamo, naj mirno zaupajo vsaj tisti denar, ki ga ne potrebujejo neobhodno doma, Mestni hranilnici ljubljanski.

Prelat I. Zupan — železomašnik Vzor slovenskega narodnega svečenika -- Neumoren kulturni delavec, šolnik in učitelj

Na Breznici je l. 1863. pel novo mašo najmlajši izmed sošolcev in sovrstnikov — Tomo Zupan. Takrat je odšel kot romar v Velehrad na grob Sv. Metoda, slovenskega blagovestnika, kjer je sklenil posvetiti vse svoje življenje delu za svoj narod. Od takrat pa do danes, ko msgr. Tomo Zupan praznuje svoj železomašniški jubilej, je celih 70 let; a med tem je njegova srebrna maša l. 1887., zlata maša 1913. in demantna maša l. 1923., ki jo je čil in veder opravil na Brezjah.

Msgr. Tomo Zupan je eden redkih duhovnikov, ki so doživeli svojo železno mašo — 70 letnico svojega mašništva. Njegovo neumorno delo, ko je imel vselej pred očmi le blagor svoje domovine in svojega naroda, je tisto, ki še posebno slovesno prepleta njegov železomašniški jubilej. In ni ga danes Slovenca, ki se v mislih in hvaležnosti ne bi radoval častitljivega dne msgr. Tomo Zupana. Kot so redki, ki doživijo svoj železomašniški dan, tako so gotovo še redkejši, ki bi v tej dobi svojega življenja s tolikim pridom in koristjo stali poleg svojega duhovskega poklica še v službi naroda kot je to vršil msgr. Tomo Zupan. Na stotine učencev se ga danes spominja kot vzornega šolnika in učitelja; pri prostemu ljudstvu je bil skozi dolga desetletja svetovalec in tolažnik, vsemu narodu pa vojščak za njegove narodne pravice: svobodo in jezik. Kot dolgoletni prvomestnik prve slovenske narodnoobrambne Družbe sv. Cirila in Metoda si je stekel nevenljivih zaslug s svojim neumornim delom, ko je vzbujal kot govornik z besedo in kot delavec z dejanji vsepovsod narodno zavest ter jo čisto in neomadeževano dvigal iz

srce slovenskega ljudstva. V tem delu mu pač ni sovrstnika. Pa ne le to, msgr. Tomo Zupan je mnogo storil tudi kot pisatelj, zlasti pa kot nabiralec važnih zgodovinskih dokumentov svojega naroda, ki bodo predvsem dokumenti o na-

šem velikem pesniku Francetu Prešernu, njemu in nam vsem v čast in ponos.

V resnici je bilo vse njegovo delo ena sama železna, neuklonljiva volja in delavnost. Bog ga ohrani čilega in zdravega še dolgo let!

Dopisi

Gameljne. Naše »Društvo kmetijskih fantov in deklet« je v nedeljo 12. t. m. vprizorilo igro »Rožmarin« in sicer v prostorih osnovne šole v Šmartnem pod Šmarno goro. Igra je izpadla nad vse pričakovanje dobro. Igralci so se dobro odrezali. Posebno priznanje pa gre režiserju učitelju tov. Prekavcu. Zahvalo smo dolžni tudi tov. M. Kališu, ki nam je nudil prostor za izkušnje. Društveno delovanje prav dobro prospera, kar nas zelo veseli. Sedaj pa ko se bliža spomlad in ko se prebujata narava, pojdemo tudi mi, tovariši, še z večjim veseljem na delo! F. A.

Sevnica ob Savi. V nedeljo, 19. marca 1933 ob 8. uri se vrši na dvorišču osnovne šole javen shod narodnega poslanca g. Ureka. Nato se vrši občni zbor krajevne organizacije JRKD v Sevnici.

Radomlje. Dolgoletna namera zgraditve Sokolskega doma se bo letos končno uresničila. Fantje, oziroma, boljše rečeno občani prav pridno kulukujejo in pripravljajo material, ki je potreben za gradnjo doma. Načrte za Sokolski dom dela arh. ing. Hus in bo to za naše kraje impozantna stavba ter bo letos pod streho. — V nedeljo, dne 12. t. m. nam je g. dr. Mihalek iz Ljubljane pri dokaj lepi udeležbi obrazložil vzroke današnje splošne gospodarske krize. Tudi pri nas smo ustanovili Streljaško družino, koji je takoj pristopilo 50 članov. Strelišče bomo imeli doma v Radomlju, kjer so še za časa vojske napravili vojaki dvoje strelišč. Odbor družine je sledeči: Predsednik Polde Lovšin, podpredsednik Anton Kristof, tajnik Pirš Franc, blagajnik Lovro Jerman, orožar Jerman Slavko, odbornika pa Ciril Sešek in Julij Ocepek.

Središče ob Dravi. Po dolgem molku se tudi mi enkrat oglasimo. Gotovo je že marsikdo mislil, da spimo spanje pravičnega. Temu pa ni tako. Čeravno naše društvo ne more beležiti velikih uspehov, je vendar njegovo delovanje zadovoljivo. 12. januarja smo imeli IV. redni občni zbor. Udeležba je bila precejšnja 45 članov in članic — znak, da se naša mladina zaveda svoje naloge. Društvo šteje ob koncu leta 172 članov in članic, kar je vsekakor lepa številka. V zahtevnem času je pristopilo tudi iz oddaljene vasi Šalovec par članov, kar nas zelo veseli, upamo pa, da jih bomo kmalu še več pozdravili v naši sredini. — V zimskem času so se vršila predavanja, ki so jih podali in sestavili člani(ce) sami. Ta predavanja so bila vedno dobro obiskana in so ugažala. Društvo je imelo dve prireditvi, ki sta obe zelo dobro uspeli. Posebno se je odlikovala tekma koscev v zvezi s kolesarsko dirko, srečolovom in prosto zabavo. Takrat smo pokazali kaj zmremo. Razen tega je priredilo društvo več uspešnih pešizletov k tov. društvu Sv. Balfenk, katerih so se naši člani in članice vedno z veseljem udeležili. — Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik tov. Ivo Šavora, podpreds. tov. Ivo Škorjanec, tajnica tov. Štefica Dogša, blagajnik tov. Rudolf Veselko. V ostali odbor pa sledeči tovariši in tovarišice: Francka Bezjak in Rudolf Rakuša iz Obreža, Matija Kikel iz Šalovec, Tinka Dogša iz Grab. Iz Središča pa: Tilika Hlebec, Mirko Plepolec, Tone Jurjaševič in Hinko Žerjav. Namestniki: Trezika Halužan in Matija Mastec. Nadzorniki: Tone Jambrovič in Franc Klobučar, vsi iz Središča. Tov. Jurjaševič in tov. Veselko sta predlagala, da naj bi se ob priliki kmetijske razstave, ki jo namerava jeseni prirediti sadjarska podružnica, vršila tudi tekma, kdo bo pridelal najdebelejšo krmilno peso, najlepše zelje in najlepše cvetlice. Končno je tov. Dogša javila članstvu, da se vrši Gubčeva proslava 25. III. v Sokolskem domu s sledečim sporedom: Predavanje o Gubcu, živa slika iz Gubčevega delovanja, deklamacija in igra »Veleja«. Š. D.

Novice

Dr. Korošec in dr. Maček pred sodiščem

Iz Beograda poročajo: »Državno sodišče za zaščito države je na predlog državnega tožilca izvedlo kazensko preiskavo proti g. dr. Vladimirju Mačku zaradi zločina po čl. 3. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Odredilo je proti njemu preiskovalni zapor. G. dr. Maček je bil 11. t. m. prepeljan v zapor državnega sodišča za zaščito države.

Tudi proti g. dr. Antonu Korošcu vodi isto sodišče kazensko preiskavo zaradi zločina po čl. 3. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Iz dosedanje preiskave je ugotovljeno, da je dr. Korošec v razgovorih z meščani v Vrnjih opetovano kategorično zanikal, da bi bil on tvorec proglasa, datiranega iz Ljubljane dne 31. decembra 1932. Zaslišan od preiskovalnega sodnika državnega sodišča je dr. Korošec izjavil, da na vprašanja, ki mu jih bo stavilo sodišče, sploh ne bo odgovarjal. Zaslišanja se nadaljujejo.«

Domače vesti

Občni zbor Narodne banke se je vršil preteklo nedeljo. Na občnem zboru so nekateri delničarji ostro nastopili proti politiki banke.

Župnik zapustil milijonsko premoženje. V Beogradu je umrl nedavno bivši župnik v Putincih Josip Cifrić, ki so bile cerkvene oblasti uvedle proti njemu disciplinarno preiskavo zaradi kvartanja. Mož je zapustil okrog 2 milijona dinarjev semenišču djakovske škofije. Bog ve, ali bo prčšla njegova duša v nebesa?

Strašen zločin pijanca. V Banjaluki se je odigrala krvava tragedija. V mestu sta se sestala dopolne Čiro Dedić in Ivo Marić in odšla sta v krčmo. Popoldne je povabil Dedić Marića k sebi na kosilo, bil je precej pijan in je doma svojega znanca zaklal z nožem. Ko se je streznil, je začel jokati in se kėsati svojega dejanja.

Zopet požar na Spodnji Polskavi. Na Spodnji Polskavi, kjer je bilo lani toliko požarnih katastrof, je spet gorelo in sicer na posestvu železničarja Šetarja. Domači gasilci so s svojo moderno brizgalno udušili ogenj, niso pa mogli seveda preprečiti velike škode na Šetarjevem gospodarskem poslopu, ki je bilo zavarovano le za majhno vsoto. Kakor vse kaže, je bil ta ogenj podtaknjen.

Za kozo kupil ženo. Občinski stražniki v Peči so dobili te dni nalog poiskati Šučurijo Šabanovo, ki se je zdravila v bolnici, pa ni nihče plačal za njo. Končno so jo našli v družbi cigana Mustafa Šabana, občinskega snažilca strani. Pred dvema letoma, ko je bilo Šučuriji 11 let, jo je oče zapodil od hiše, pozneje jo je pa sprejel nazaj in prodal ciganu za ženo. Cigan mu je dal za njo kozo in 200 Din. Odvedel je nesrečno deklico v Peč, kjer živi zdaj v največji bedi.

Oče in sin našla smrt v Savi. Blizu Bosanskega Šamca se je vozilo pred dnevi čez Savo pet kmetov. Sredi reke je pa potegnil močan veter in pljusnil v čoln vodo. Kmetje so se prestrašili in nagnili na eno stran, tako da se je čoln prevrnil. Trije so se rešili, 50 letni Marijan Ivanković in 19letni njegov sin Marko sta pa utonila.

Pri prehlajenju, hripi, vnetju v vratu, oteklih mandljih, živčnih bolečinah, trganju v udih storite dobro, če poskrbite za vsakdanje izpraznjenje črevesa s tem, da popijete pol čaše naravne »Franz Josefove« grenčice. Po sodbah univerzitetnih klinik se odlikuje »Franz Josefova« voda zaradi sigurnega učinka pri prijetni uporabi. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in vseh specerijskih trgovinah.

Notranje gorice. »Društvo kmetijskih fantov in deklet« priredi v nedeljo, 19. t. m. igro »Krivoprisežnik«. Predstava se vrši v Gasilskem domu ob 3. uri pop. in ob 8. uri zvečer. — Vljudno vabljeni vsi!

Vode naraščajo. Zaradi deževnega vremena in naglega kopnenja snega je Kolpa precej narastla in vsem ob levem bregu preti poplava, dočim so nekatere že pod vodo, med njimi večji del na Hrvaškem. Ker je tudi višina drugih rek, ki se iztekajo v Kolpo, nad normalo, je odtok vode otežkočen in bati se je težjih posledic, če bo še deževalo.

Radi žeblja — v rakev. V Dražencih so našli 69letnega posestnika Ivana Pešca zjutraj v postelji mrtvega. Preiskava je ugotovila zanimiv in nenavaden vzrok smrti. Iz postelje, v kateri je Pešec spal, je štrlel pri zglavju oster in dolg žebelj. Ponoči je v nemirnem spanju udaril Pešec ob žebelj s tako silo, da se mu je zaril v lobanjo ter je nastopila smrt radi krvavitve možganov.

Poplave. Radi naglega tajanja snega je Pesnica izstopila in poplavila velik kompleks njiv in travnikov. Ceste, ki vodijo proti Slov. gorici, tako od vasi Pacinje do Mostja in od Dornave proti Hlaponcem, so globoko pod vodo. Promet je radi tega oviran in tudi škoda je precejšnja. Tu se je zopet pokazala nujno potrebna regulacija Pesnice.

Poskušeni samoumor starčka. V Št. Lambertu v Zasavju je nameraval izvršiti samoumor 70letni upokojeni rudar F. J., ki se je s svojim sosedom sprl zaradi nekega denarja. V zagrenjenosti si je prerezal vrat več centimetrov globoko. K sreči pa si ni prerezal žil, temveč samo mišičevje.

S konji in vozom je padel v reko in utonil. Na cesti med Ruskim Krsturom in Petrovcem blizu Kule se je pripetila huda nesreča, pri kateri je utonil Jovan Eri, bogat ekonom iz Feketića. Mož je na vozu zaspal, ko pa je vprega dospela na kanal kralja Petra, se je voz prevrnil in padel pet metrov globoko v vodo.

Produkcija železa in jekla v Jugoslaviji. Lani smo producirali v naši državi 30.000 ton sirovega železa v primeri z 38.000 ton za 1931. Istočasno je nazadovala produkcija jekla od 60.000 ton v letu 1931. na 40.000 ton v letu 1932. Za primero navajamo še podatke za 1930: železo 35.000 ton in jeklo 76.000 ton.

Nesreča pri spravljanju drv. Pretekli teden je bil zaposlen pri podiranju drevja 37letni kočijaž Alojzij Jug iz Sv. Jerneja. Preveč podžagano drevo pa se je nepričakovano nagnilo ter padlo Jugu na levo nogo, ki mu jo je zlomilo nad kolonom. Jug se zdravi v bolnici.

Dve nesreči na deželi. V Zavrtačah pri Litiji se je ponesrečil 35letni posestnik Anton Zupanc, ki je brez desne roke. Jamnik je spravljal hlode s hriba in mu je pri tem spodrsnilo. Pri padcu si je zlomil desno nogo. — V Spodnjih Kosezah pri Kamniku se je ponesrečil 10letni hišarjev sin Ignacij Kos. Padel je na cesti in si zlomil desno roko.

Koliko biciklov je v naši državi. V naši državi imamo po Statističnem letopisu za 1929 115.546 koles. Največ koles imajo v naši banovini, in sicer 47.193, nadalje jih je v donavski banovini 33.103, v savski 23.964, v drinski 2692, v vrbaski 2328, v vardarski 2101. v Beogradu 1001, v moravski banovini 901 in v zetski banovini 279.

Število inozemcev pri nas. Po ljudskem štetju iz leta 1931 smo imeli v naši državi 103.988 tujih državljanov. Največje število inozemskih državljanov je bilo iz Češkoslovaške: 32.683, sledili so jim: Rusi 18.409, Madjari 15.435, Avstrijci 10.137 in Poljaki 8863 ter italijanski državljanji 7554. Inozemci so tvorili 0,9 odstotka vsega prebivalstva v naši državi.

Velikega medveda so ubili pri Kotor Varoši blizu Banja Luke. Medved tehta nad 200 kg.

Kmet zmrznil. Blizu Karlovca je zmrznil v nedeljo kmet Anton Bežan iz vasi Mračina.

Druga skupina bolgarskih zemljedelskih emigrantov pod vodstvom Koste Todorova in Aleksandra Obova se je vrnila v ponedeljek vsled amnestije na Bolgarsko. Policija je prepovedala vsake manifestacije. Pred sofijskim kolodvorom so nacionalisti napadli emigrante in 6 ranili. Vsa javnost obsoja ta sitov napad bolgarskih nacionalistov.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Društvo kmetijskih fantov in deklet ob Ščavnici je priredilo v zadnji polovici februarja tridnevni pletarski tečaj, ki je prav zadovoljno uspel. Fantje so pokazali svojo bistroumnost ter voljo do dela. Sledili so natančno predvajateljevim ukazom, zato jim je njihovo delo tudi lepo uspelo. Tečaj so posejali tudi fantje, ki še niso naši člani. Zeleti je, da tudi ti in še drugi pristopijo med naše vrste, kajti čim večje bo število članov, tem večja bo naša moč, tem več bomo lahko storili v našo lastno korist. Redni občni zbor društva se bo vršil v nedeljo, dne 19. marca. Članstvo vabimo k obilni udeležbi.

Vesti iz sveta

Francosko notranje posojilo. Vlada je predložila zbornici predlog za odobritev izdaje posojila 10 milijard frankov zakladnih nakaznic v svrhu končnoveljavnega kritja proračunskih primanjkljajev v letih 1930, 1931 in 1932.

Eksplzija v filmski tvornici. V filmski tvornici v Tervureren pri Bruslju je nastala huda eksplozija. Dosedaj so našli pet mrtvih. Mnogo oseb je hudo ranjenih.

Sovjeti sejejo iz letal. V letošnji setveni akciji na ruskem ozemlju računajo s posejanjem 130 milijonov ha rodovitne zemlje. Vlada bo dala za sejanje na razpolago celo letala. Ta način sejanja se je dobro obnesel v Aziji, kjer so na ta način posejali 58.000 ha zemljišča. Z letali se da posejati po poročilih moskovske vlade 300 ha zemlje v petih urah. Sovjetske tvornice so v ta namen celo izdelale poseben tip aeroplana, ki lahko naloži večjo zalogo semena in ga potem spušča na zemljo.

Kazenske reforme na Danskem. Na Danskem so dobili nov kazenski zakon, ki določa nove ukrepe za kaznovanje pijancev. Če je kdo izvršil kakšen prestop ali zločin v pijanosti, se mu sme kazen le tedaj omiliti, če je dokazano, da se ni opil sam, ampak je postal žrtev drugih. Notorične pijance pa smejo zapreti do pet let in pri tem paziti, da ne dobijo nikoli kapljice alkohola.

Smrtna kazen za nemarnost strojevodje. Sodišče v Moskvi je te dni obsodilo na smrt strojevodjo, ki je prošli mesec zakrivil železniško nesrečo s tem, da je prezrl signal in vozil dalje po tiru, ki bi bil moral ostati prost.

Iz cerkve izključen dostojanstvenik. Iz Madrida poročajo, da je cerkev izključila dekana granadske katedrale Lopeza-Dorco in sicer zato, ker je v španski ustavodajni skupščini glasoval za predlog o ločitvi braza in za zakon, ki odreja novo razmerje med cerkvjo in državo.

Sovjeti so zagrozili, da bodo popolnoma spremenili svojo zunanjo politiko, če se v Nemčiji takoj ne neha preganjanje komunistov.

Študentje so zazidali vrata v univerzo. Poljskih študentov se je polastil val uporništvá proti nameravanemu zakonskemu predlogu, s katerim hoče vlada ukiniti avtonomijo visokih šol. Na vseh poljskih vseučiliščih so stopili študentje v štrajk in prirejajo protestne demonstracije, pri katerih je prišlo do težkih spopadov s policijo. Na varšavski politehnikii so študentje zazidali vsa vrata in so oblasti morale poslati zidarje, da so vrata zopet odprli.

Vlak v morje. Pri Tony-ju (Wales) je te dni presenetila dolg osebni vlak, ki je vozil vzdolž obale, velika pečina, ki je odrgala lokomotivo od ostalega vlaka in jo sunila čez visoke skale v morje, kjer se je kajpada takoj potopila. Strojvodja in kurjač sta bila na mestu mrtva, izmed ostalih potnikov pa se ni nihče poškodoval.

Vam je

potrebno spomladansko zdravljenje s

Planinka-čajem Bahovec

ker čisti kri, jo osvežuje in razredčuje. PLANINKA-čaj izločuje iz telesa vse tuje materije in škodljive strupe in tako obnavlja cel organizem. Začnite tudi Vi še danes s 6—12 tedenskim pomladanskim zdravljenjem!

Zavoj PLANINKA-čaja Din 20* - v lekarnah

Oreh

je najboljše hranilno sadje naših krajev. Poleg 63% maščobe vsebuje še 16% beljakovin, poleg tega pa še mnogo rudninske soli, vitaminov in drugih sestavin. Oreh je prišel v naše kraje iz Perzije in iz Kavkazije, kjer tvori še danes mestoma cele gozdove. Najprej so ga prenesli v Italijo, odkoder se je razširil po ostali Evropi. Odlikuje se po tem, da ne zahteva cepčenja kakor druge sadne vrste. Poznavalci razlikujejo okoli 50 orehovitih vrst, ki se razlikujejo po obliki plodu in po trdoti lupine. Orehov les je trd in težak; je najlepši in zato najdražji naš les, ki se uporablja predvsem za fino pohištvo; zlasti spodnji deli debel starih dreves (korenina) se plačujejo posebno dobro, ker jih uporabljajo za izdelavo furnirja. Orehovo drevo raste in živi zelo dolgo. Na ruskem Krimu so drevesa, ki so dokazano 1000 let stara in ki dajejo letno po 70—80.000 orehov.

Oreh se v trgovini plačuje po debelosti, polnosti jedra in po trdoti lupine; pa tudi po tem, kako je bran in sušen. Oreh beremo kadar je večina plodov res zrela, to je kadar so jim popokale zunanje luščine, nato ga sušimo in shranimo na suhem prostoru; ne pozabimo jih večkrat dobro premešati.

Ponekod, kjer pridelujejo večje množine orehov za prodajo, jih tudi belijo, da zadobijo lepši izgled. V ta namen orehe dobre operejo in zatem posušijo, nato jih pa močno zažveplajo v kakem dobro zaprtem zaboju.

Malokdo ve in malo se poudarja, da je Jugoslavija največji pridelovalec orehov v Evropi,

kakor je tudi največji pridelovalec sliv. Če bi se posvečalo orehom toliko pozornosti, kakor se posveča slivarstvu, bi naša država zlahka dobila vodilno vlogo na evropskem tržišču orehov. Pomen in posledice tega bi bile morda večje, nego je pomen izvoza sliv, ker je z orehom laže in varneje kupčevati kot s slivami in z drugim sadjem, še bolj pa radi tega, ker je oreh bolj splošno razširjen po vsej državi kot sliva, ki se goji za izvoz večinoma le v spodnjem Posavju. Oreh se goji pa mnogo tudi v pokrajinah, ki se smatrajo za pasivne in na ta način bi se

Zanimiva gospodarska knjiga

Otmar Pehani je spisal na 103 straneh brošuro pod naslovom »Proti anarhiji v gospodarstvu«. Delo vsebuje kratko gospodarsko in socialno zgodovino človeštva, nadalje kritično premetrivanje sodobnih treh gospodarskih načinov: liberalizma ali kapitalizma, komunizma in fašizma. V šestem poglavju postavlja pisatelj svoj

lasten gospodarski način na podlagi svetovnega sporazuma dela in kapitala, pri čemer se ne omejuje samo na reševanje industrijskega vprašanja, kakor se napačno mnogokrat dela, ampak primerno upošteva tudi važno vprašanje kmetijstva. — Knjiga je pisana lahko umljivo in živahno, pri tem pa zgoščeno ter kaže na dobro poznavanje vseh gospodarskih in socialnih vprašanj, kakor tudi na globoko razumevanje pisatelja za pravično ureditev gospodarskih in socialnih odnošajev človeštva. Delo, ki je redko in pogumen pojav v naši revni književnosti ra tem polju, nudi v kratki in jasni obliki vsakomur priliko, da se na lahek način seznanj s sicer obširno stvarino glavnih gospodarskih in socialnih vprašanj, kakor tudi z glavnimi vzroki in posledicami današnje splošne krize. Zato knjigo toplo priporočamo vsakomur, ki se zanima za prevažna vprašanja, ki danes pretresajo ves svet. — Knjiga se dobi za primerno ceno 25 dinarjev v vseh ljubljanskih knjigarnah, lahko se naroči pa tudi pri pisatelju v Ljubljani, Dvorni trg 3.

O našem kruhu

Kruh iz žitne moke je glavna in najstarejša hrana človeštva. Zato nas bo gotovo zanimalo malo pogledati, kako pečejo kruh drugod v primeri z nami in kako so ga pekli naši predniki pred davnimi stoletji.

Pečejo ga iz vseh vrst žita, pa tudi iz drugih snovi. Pri nas poznamo poleg pšeničnega še rženi, soržični, zmesni in koruzni kruh; bolj izjemoma se peče tudi ajdovec, ovsenjak in ječmenovec in celo proseni kruh. V glavnem pa lahko rečemo, da se uporablja pri Slovencih pretežno pšenična moka za kruh. Isto velja v splošnem za Hrvate in Srbe.

Povsod pa ni tako. Od drugih narodov jedo pšenični kruh predvsem Francozi, ki drugačnega kruha menda ne poznajo; nadalje Malorusi v Ukrajini, Belgijci, Holanci in Angleži. Pretežno ržen kruh jedo pa Rusi, Nemci, Poljaki, Čehi in Skandinavci. Koruznega kruha se pojé mnogo na Balkanu, še več pa v Italiji. V alpskih deželah, in sicer v Švici, v Južni Nemčiji in v Avstriji, pa tudi v Grčiji je zelo običajen ostrí in pustí ječmenovec. Še slabši je ovsenjak, ki ga otep-ljejo na Škotskem in na Švedskem, koder ne uspevajo več druga žita.

Razen žitne moke pa pridevlejo kruhu še razne druge tvarine, kar se je zlasti razpaslo med vojno. Obdržalo se je predvsem dodajanje krompirja, čemur ni ravno ugovarjati, ker se s tem celo zboljša okus pustega kruha, če se ne dodaja preveč. Drugo je pa z dodajanjem mle-tega starega fižola, divjega kostanja, želoda in

celo buč, krmske pese in korenja, kar se vse v goljufivem namenu primešava kruhu.

V starih, pred-Kristovih časih so žitno zrnje mletli v ročnih kamenitih mlinih — žrvnjih imenovanih; iz take moke in z vodo so napravili testo, ki so mu dali obliko tenkih listkov, našim »blincem« podobnih. Te so pekli na razbeljenih kamnih. Tak je bil kruh, ki ga omenja slavni grški pesnik Homer, ki je živel skoro 1000 let pred Kristusom in tak je tudi kruh, ki ga jedo Židje še danes na svojo Veliko noč — kakor so ga jedli že za Mojzesovih časov. V Abesiniji (Abesinija je edina danes še samostojna država — cesarstvo v Afriki), v Egiptu in v Prednji Aziji je tak kruh še danes običajen. Kdaj in kje so iznašli kisli, shajani kruh, ne vemo; Mojzes ga že omenja in ga prepoveduje jesti Izraelcem o Veliki noči. Iz Palestine ali iz Egipta je dospelo poznavanje kruha k starim Grkom, ki so to znanje znatno izpopolnili ter izboljšali kruh s pridevanjem olja, mleka, celo vina in makovega semena. Grki so naučili svoje učence Rimljane med drugim tudi peko in kmalu se je v starem Rimu razvila prava pekovska obrt: za Kristovih časov je bilo v Rimu preko 300 pekarn.

Od Rimljanov so se učili njihovi sosede in med te spadamo tudi mi Slovenci. Tudi Galci, to so predniki današnjih Francozov, so prejeli poznavanje kruha od Rimljanov; in Galci so bili, ki so iznašli drože, jih prvi uporabljali in s tem dosegli, da je zadobil kruh glavno mesto v ljudski prehrani, da je postal naš — vsakdanji kruh.

112 let je že stara

Kranjska hranilnica

ki se imenuje sedaj

Hranilnica Dravske banovine

Ljubljana, Knafljeva ulica 9

Tu naložite na najboljše obresti svoje prihranke

Za vloge in vse obveznosti hranilnice

jamči cela Dravska banovina z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo

Najvarnejša naložitev denarja

Najvišje obrestovanje

Kmetijska potovalna razstava v Sloveniji

Kmetijska potovalna razstava, o kateri smo svojčas že obširno poročali, prispe v začetku julija tudi v Slovenijo. V Ljubljani se bo mudila prvega in drugega julija, nato pa se bo ustavila na sledečih železniških postajah: Škofja Loka, Kranj, Jesenice, Bled, Kranjska gora, Boh. Bistrica, Vrhnika, Logatec, Rakek, Grosuplje, Dobropolje, Vel. Lašče, Ribnica, Kočevje, Višnja gora, Trebnje na Dol., Mokronog-Bistrica, Novo mesto, Črnomelj, Metlika, Brežice, Videm-Krško, Sevnica, Laško, Celje, Sv. Jurij ob juž. ž., Rog. Slatina, Šmarje pri Jelšah, Poljčane, Pragersko, Ptuj, Ormož, Središče, Dol. Lendava, Ivanjkovci, Ljutomer, Slatina Radenci, Gor. Radgona, Murska Sobota, Hodoš, Maribor, Ruše, Vuhred, Marenberg, Dravograd, Meža, Prevalje, Slovenjgradec, Šoštanj, Topolšica, Smartno ob Paki, Litija, Domžale in Kamnik, kamor bo dopel vlak 23. julija in s čimer bo zaključena potovalna turneja kmetijske razstave po Sloveniji.

Moderne kaste...

Sicer tako radi pišemo o zloznanih indijskih ter kitajskih kastah kot nekakih izrednih čudežih in človeško dostojanstvo ponižujočih tradicijah, — bruno v lastnem očesu pa neprestano obdelujemo po najnovejših metodah sodobne civilizacije...

Tako smo morali že nešteto krat ponovno poblijati »dobrohotne« nauke, kako naj kmetijski človek razširi in poglobi svoje varčevanje, naj opusti opijajočo posnemanje meščanske mode (pa čeprav naj vse drugo kar nam bodo servirali gospodje iz mesta — kar slepo použijemo), naj vsakojakega stoterega plačila pričakujemo na onem svetu (dočim sami dajo samo na takojšnje plačilo — pa čeprav je to samo 1% tega, kar bi tam dobili) itd.

Zadnje dni nas neki ugledni dnevnik tudi uči, kako naj pečemo kruh mesto iz pšenične

raje iz koruzne, ječmenove, ržene in ajdove moke, zlasti pa iz primešanega krompirja. Kakor da bi se vsega tega že davno ne posluževali?! Zakaj neki pišec ne svetuje tega recepta onim, ki se ga doslej še niso posluževali in za katere bi bil zato toli večjega pomena? Morda pa je njegova skrb le v strahu, da bo letos — ker je bil izredno piškav pridelek pšenice — celo tem začelo primanjkovati pšenične moke, ako se ne zmanjša njen konsum na kmetih? Čudežev navsezadnje tudi kmet ne more delati; ako drugi ne morejo opraviti brez same pšenične moke, zakaj naj bi jo njim na ljubo nehal celo primešavati v že itak pust in grenak kruh, kašo, močnik, žgance itd.

Pa še glede varčevanja nekaj: Predpustne zabave so minile. Pravimo in pišemo, da je 80% prebivalstva Jugoslavije kmetskega. Na vseh teh zabavah baje ni bilo niti desetino kmetijskih udeležencev (tako vsaj so zatrjevali oni, ki so jih posečali). In če bi jih bilo osem desetih — pa bi kmetje še vedno ne bili prav nič večji nasprotniki varčevanja kakor vsi drugi! Ali je bilo pa morda onih devet desetih iz neke višje kaste?

Na pustno nedeljo so nam vernikom oznanevali določbe zapovedanega posta. Duševnim delavcem se je omenjalo sicer skoro popolne ugodnosti — kmet (ki poleg telesnega dela tudi duševno vrta noč in dan) pa naj se le posti, posti in posti. Pa vendar smo kljub vsemu temu trdno uverjeni, da katoliška cerkev kaste vseskozi kar najodločneje obsaja. Tako med drugim tudi čitamo iz raznih poročil o katoliških misijonih. Seveda so pa tam omenjene le kaste — dočim imamo mi v mislih »moderne« kaste...

Za gospodinje

Proti črvom na cvetlicah, Stolci 8—10 divjih kostanjev in jih streši v liter vode. Voda postane v teku 24 ur zelo strupena. S to vodo škropi cvetlice. Črvi bodo v enem dnevu pokončani.

Shramba. Ako imaš v shrambi za jedila ali kredenci kako zalego, poškopri vse kote z bencinom, kateri uniči hitro zarod in ličinke.

Jekleni predmeti se dajo lepo očistiti s sokom čebule, pomešanim s kisom. Vzemite tri dele kisa in en del čebulnega soka, dobro premešajte, namažite jeklene predmete ter jih pustite, da se posuše. Nato z volneno krpo zbršite. Uspeh bo sijajen.

Kako zlepiš nazaj razbit porcelan. Vzemite nekaj arabskega gumija v tekočini, kateri primešate žganega mavca (gipsa), tako, da nastane iz tega gosta zmes. S to mesjo natanko namažite porcelan po prelomljenih robovih in ga zlepi. Ko je posoda zlepljena, jo pustite tri dni, da se temeljito osuši. Na zlepljenem mestu posoda ne bo zlepa popustila.

Sejmi

20. marca: Zg. Moravče, Kranjska gora, Kočevje, Dvor, Mirna peč, Bogojana, Šmarje pri Jelšah, Sv. Barbara, St. Jernej na Tinskem in Sv. Barbara v Halozah.

21. marca: Metlika, Sv. Jedert, Rogatec, Pernovo pri Zalcu, St. Ilj pri Velenju, Šmarjeta pri Rimskih toplicah, Zigarski vrh pri Sevnici, Dolnja Lendava,

22. marca: Grahovo, Smartno ob Paki,

24. marca: Vel. Mraševo pri Krškem, Turnišče,

25. marca: St. Jurij, Novo mesto, Tržič,

26. marca: Horjul, Lukovica, Rakičani.

Vrednost denarja

1 nemška marka	Din	13:55
1 švicarski frank	Din	11:10
1 ameriški dolar	Din	56:40
1 angleški funt	Din	194:—
1 avstrijski šiling	Din	9:20
1 francoski frank	Din	2:25
1 češkoslovaška krona	Din	1:69
1 italijanska lira	Din	2:92

ZOBNI ATELJE

Dentist

KOBLAR ADOLF

Ljubljana, Poljanska c. 12

Ordinira od 8. do 12. in od 2. do 6. ure; po dogovoru tudi izven teh ur. Ob sobotah se ordinira le do 4. ure.

KOFUZO

suho kakor tudi umetno sušeno nudi po najnižjih cenah

„Ekonom“

Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 7

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA -
BEGORČIČEVA 23

se priporoča za naročila vseh trgovskih in uradnih tiskovin. Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, statute, tabele I. t. d.

LASTNA
KNJIGOVEZNICA

MEDNARODNI VELESEJEM V PRAGI

19.—26. marca 1933

svetovni velesejem

na katerem so zastopani narodi in države

Znižana vožnja

za brzovlake in navadne vlake

Jugoslavija 25%, Čehoslovaška 33%, Avstrija 25%,
Madjarska 25%

Pojasnila in legitimacije daje:

ALOMA COMPANY, Ljubljana, Aleksandrova c. 2
ČEHOSLOVAŠKI KONZULAT
PUTNIK, Gajeva ulica, za nebottičnikom

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

reg. zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) cesta 18 (v lastni palači)

obrestuje vse hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri in brez vsakega odbitka
Rentni davek plačuje posojilnica sama

Tekom 51 letnega poslovanja so hranilne vloge narastle na nad Din 230 milijonov izkazane rezerve znašajo „ „ 10 „

Poleg lastnega premoženja jamči za varnost vlog nad 6.500 zadrugarjev neomejeno s vsem svojim premoženjem, kar predstavlja milijardno jamstvo in popolno varnost vseh vlog

Pri Češniku

Ljubljana

Lingarjeva — Stritarjeva ulica

je najugodnejši nakup za ženske in moške obleke
ter druge potrebščine

Poštenost mojega podjetja je znana!

Ekonom

OSREDNJA GOSPODARSKA ZADRUGA

v Ljubljani

nudi po najnižjih cenah vse vrste deželnih
pridelkov, najfinejšo banaško in domačo
moko, koruzo, krmila, špecerijsko blago
in ostale v to stroko spadajoče predmeteVelika zaloga vseh vrst
umetnih gnojil, modre
galice ter najboljšega
trboveljskega in split-
skega portland-cementa

Kolodvorska ulica šte. 7

**Laneno olje, firnež, emaline in ostale
lake, olinatne barve, lanene tropine**

in vse v stroko spadajoče blago kupite dobro, solidno in po zmernih cenah pri

MEDIĆ-ZANKL D. Z.
O. Z.TOVARNE OLJA, FIRNEŽA, LAKA IN BARV
LJUBLJANA • MEDVODE • DOMŽALE

Ekspozitura Beograd • Podružnica: Maribor, Novi Sad • Lastnik: Franjo Medić

FABIANI & JURJOVEC

Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 5

VELIKA ZALOGAsuknena blaga za moške in žen-
ske obleke. Lepa izbira svilentih
rut in različnih šerp

Krojači in šivilje, pišite po vzorci!

Prodajamvečjo množino **sena,**
lep semenski oves in krompir.

Ivana Šmid, Komenda pri Kamniku

Polnomastni,
polmastni in
trapistovski**SIR**

ima stalno v zalogi po zelo ugodnih cenah

EKONOM LJUBLJANA
Kolodvorska ulica 7**OGLASI** v „Kmetsem listu“
imajo siguren **USPEH!****Parna pekarna
in sladničarna****Franc Dolinar**

Ljubljana

Poljanska cesta 19

Telefon 30-56

Vsak dan trikrat sveže pecivo

Prodajampoltir. češnjeve spal-
nice, masivne, cena po
dogovoru, in razno
drugo pohištvo. IVAN
SVETE, Tomišelj, p. Ig.**Sprejemem
mizarskega
pomočnika**veščega stavb. in po-
hištvenega mizarstva.
IVAN SVETE, Tomi-
šelj, p. Ig.**Radi opusta
drevesnice**razprodajam vse let-
nike sadnih drevesc.**Nudim**semenski krompir,
oves, deteljo in druga
semena po najugod-
nejših cenah. VINKO
STRMIJAN, Litija.**VOLNO**kupim ali prevzamem
v predenje in tkanje
sukna, kočev in odelj,
po ugodnih cenah.
Obrnite se na domačo
industrijo volnenih iz-
delkov, Peter Majdič,
Celje.**Pristopajte h
»Kmetijski Matici«!****L. Mikuš**
Ljubljana, Mestni trg 15
dežnikiNa
malo!Na
veliko!Ustanovljeno
1839**Posojila
podeljuje
„ZADRUGA“**
Ljubljana, pp. 307
Sprejme poverjenike**Semenski oves**kakor druga semena, pesa rdeča in rumena, črna detelja lucerna, travna semena
stalno v zalogi pri „Ekonom“, Ljubljana, Kolodvorska ul. 7.

Račun poštne hranilnice šte. 14.257

Telefon šte. 28-47

Brzjavni naslov: „KMETSKI DOM“

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu**KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM**

REGISTROVANA ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO

v Ljubljani, Tavčarjeva (Sodna) ulica šte. 1

VLOGE na knjižice in tekoči račun se obrestujejo po 5%, pri
tromesečni odpovedi po 8%, večje stalne vloge po dogovoru**Stanje vlog nad Din 35.000.000.— • Rezerve Din 1.100.000.—**Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog — Strankam nudi brezplačno poštne položnice za nalaganje denarja
Vložne knjižice drugih zavodov sprejema brez prekinjenja obrestovanja — POSOJILA daje proti poročstvu, na vknjižbo
in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji
BLAGAJNIŠKE URE: Ob delavnikih od 8—12 $\frac{1}{2}$, in od 3—4 $\frac{1}{2}$, te ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 $\frac{1}{2}$ **Podružnici v Kamniku, Glavni trg — v Mariboru, Slomškov trg 3**